Olga Burova, dichteres met hersenletsel

Een grote sterke traan

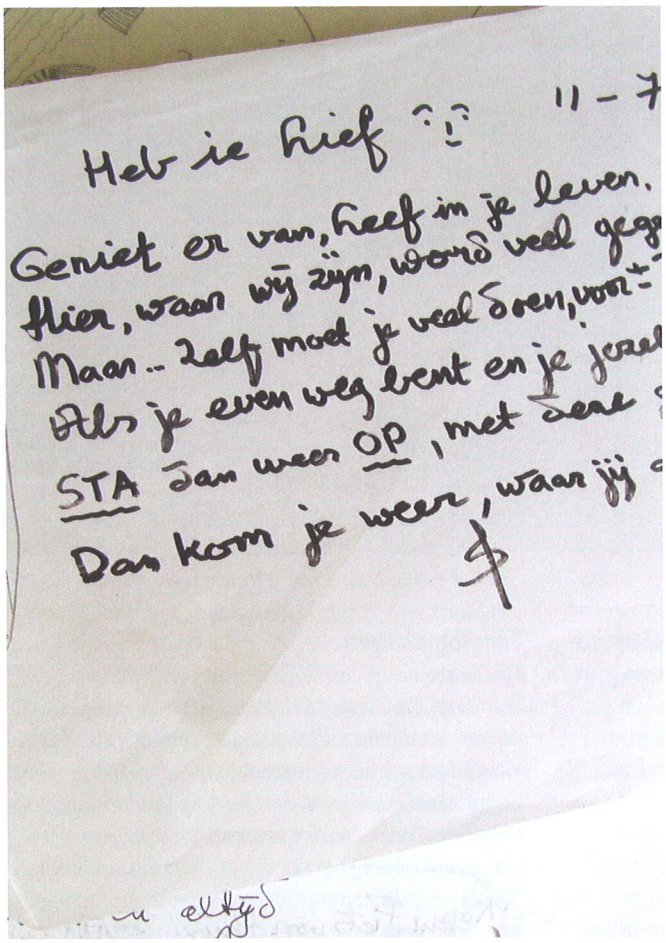

"Ik wil ook iemand zijn die iets maakt, dan is het mijn bestaan"

Na vele jaren zorgen voor een groot gezin wilde Olga Burova weer andere dingen gaan doen. Maar een infectie in de hersenen gooide roet in het eten. Toen ze op een dag wakker werd en geen geheugen meer had, was leven als dichteres het enige dat erop zat. Het schrijven van gedichten zorgde ervoor dat ze weer ging 'bestaan'. Haar gedichtenbundel *Schrijven maakt dat ik kan blijven* gaat over het effect van de ziekte op haar stemmingen. Wanhoop, woede, berusting en hervonden moed wisselen elkaar af.

Al tien jaar lang ondervindt Olga Burova (1950) de dramatische gevolgen van een virus dat haar hersenfuncties aantastte en haar leven op vele manieren beschadigde. Naast motorische stoornissen en uitval van haar gezichtsvermogen is een van de ergste gevolgen ernstig geheugenverlies. Niettemin heeft Olga schrijven ontdekt als uitlaatklep en als middel om haar verhaal nog kwijt te kunnen. We praten over haar drijfveren en het effect van schrijven op haar leven.

Van levensbelang

"Op mijn vijftigste kreeg ik een hersenvirus. Ik had net mijn vijf kinderen grootgebracht. Na vele jaren zorgen voor een groot gezin, waarin ik fulltime het huishouden draaide, wilde ik mijn eigen leven weer oppakken en van alles gaan doen. Een van mijn plannen was om een boek te schrijven over het leven zelf. Hoe loopt het leven? Bespiegelingen over mijn leven met een man en een gezin en daarna de overgang naar het leven met een vrouw. Ik heb een filosofische kijk op het leven en probeer de dingen te analyseren."

Olga woont nu op een plek waar zij gelukkig zichzelf kan zijn. "Mijn vrouw woont naast mij en is een grote steun voor mij sinds mijn aandoening."

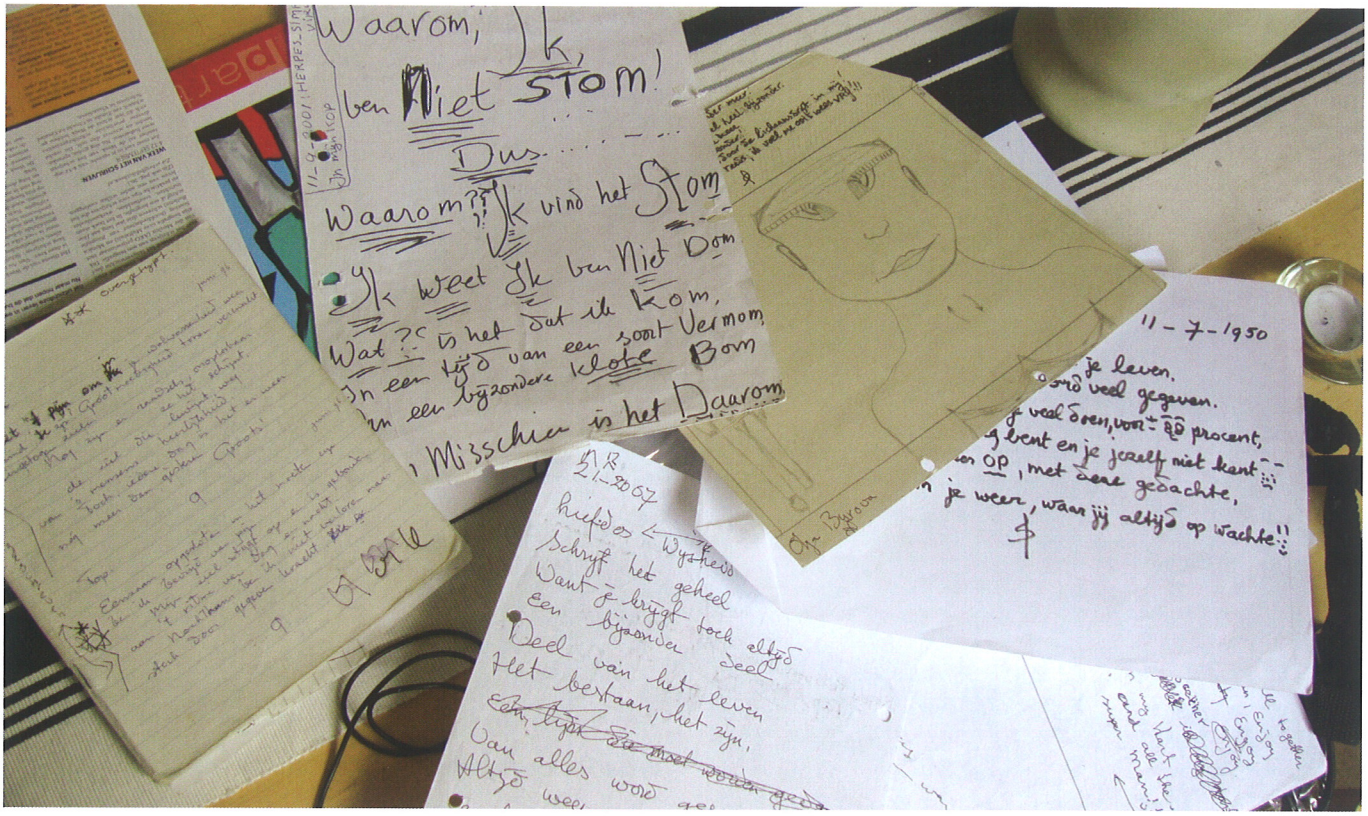

Olga's bespiegelingen in hun eerste vorm
Foto: Sieneke de Rooij

Zij heeft een relatie met Ada Gevers die tijdens haar ziekte veel voor haar heeft gedaan, en nog veel betekent in het samenzijn. Olga krijgt soms insulten, komt dan in het ziekenhuis, maar gaat altijd weer naar huis en probeert met de nodige aanpassingen en hulp thuis te blijven wonen.
"Dat kan een heel gevecht zijn, ook tegen instanties. Men denkt te snel dat het niet meer gaat. Ik vind dat het wel gaat."
De moed erin houden en haar eigen kracht ontdekken, is voor Olga van levensbelang. En juist dit vindt zij in het schrijven. Deze thema's bepalen ook voor een groot deel haar eigen stijl.

Schommelingen

Het onderwerp van Olga's gedichtenbundel *Schrijven maakt dat ik kan blijven* - in eigen beheer uitgegeven - is vooral het effect van haar ziekte op haar leven, haar stemmingen. Wanhoop, woede, berusting en hervonden moed wisselen elkaar voortdurend af. Deze schommelingen wil Olga graag doorgeven aan anderen. "Iedereen met een pijnlijke of belemmerende handicap kent deze dalen. Maar die dalen zijn vaak moeilijk te delen met je omgeving. Een handicap geeft daardoor eenzaamheid. Anderen weten er niet veel vanaf."

Waai, waai

iedere nacht voor het slapen gaan
laat ik ook een grote sterke traan
even zo, de pijn enigszins kwijt zijn in mijn hart
zodat ik morgen 'weer' kan beginnen
met een super goede start.

Bijzonder

ik ben niet zo bijzonder meer,
o ja? Nee, ik ben toch wel heel bijzonder!
het gaat nu nog steeds elke keer
met aldoor weer een wonder.

een wonder dat gemaakt is door
de lichaamsdrift in mij,
en daarom weet ik nu al reeds
ik voel me ooit weer vrij!

Olga vindt het praten over poëzie belangrijk en interessant. "Er zijn zoveel vormen van kunst, maar het schrijven wordt vaak vergeten. In schrijven leg je het 'hoe en waarom' van je leven, je inzichten. Bijvoorbeeld mijn gedachten rond het 'waarom' van mijn ziekte. Zinloos, natuurlijk. Maar soms denk ik: wie dit bedacht heeft – opzouten! Ik zal de baas blijven! Ik zou wel eens willen vragen: wat was hier nou de bedoeling van? Daar komen we als mens nooit achter."

"Woorden brengen gedachten, gedachten worden gedichten"

Een schrijfvirus

"Mijn stijl is wel typisch, ik kan niet meer schrijven zoals het moet of hoort. D en dt, zoiets heb ik niet meer in de hand. Spellen is niet belangrijk meer, als ik maar begrijpelijke teksten kan maken. Het gaat mij om de inhoud: dat er geen weg terug is en dat ik een manier vind om te leven met wat me is over komen. Want dit is zeker: ik ben nog niet klaar, ik kan nog niet stoppen."

Gedichten zijn teksten die Olga liggen. Ze stromen er zo uit. "Alles komt uit de gedachten. Woorden brengen gedachten, gedachten worden gedichten." Hulp of les heeft ze nooit gehad. "Zoals vele dingen in mijn leven heb ik het schrijven zelf ontdekt en ook dit is weer een weg die ik alleen heb moeten gaan."

Is het hersenletsel belangrijk? Een beletsel, een belemmering? Of een inspiratiebron?
"Er is wel een verband: doordat ik het virus heb, schrijf ik nog meer. Het werkt allereerst als uitlaatklep. Door mijn ziekte ben ik alleen komen te staan, ik heb 'bijna niemand' meer om mee te kletsen. Nu laat ik mijn gedachten in de computer stromen en uit ik me tegen dat ding.
Ik dicht eerst voor mezelf, maar het doet mij goed als een ander er het inzicht van krijgt dat het zinvol is om na te denken over hoe het leven kan zijn."

Niet alleen janken

Anderen vinden zeker herkenning in Olga's gedichten. Enkele zijn voorgelezen in een groep met lotgenoten en leidden tot momenten van stilte, ontroering en herkenning. Bundels zijn uitgedeeld

Olga Burova
Foto: Sieneke de Rooij

aan familie en kennissen, aan de begeleiders in de zorg en aan haar neuroloog.

"Ik schrijf niet alleen voor de lol. Ik wil ook iemand zijn die iets maakt, dan is het mijn bestaan.

"Soms denk ik: wie dit bedacht heeft – opzouten!"

Je kunt een kracht ontwikkelen, ook als je alleen bent, om goed te blijven bestaan. Lak hebben aan veel dingen, en niet steeds denken aan wat je niet meer hebt. Dus niet alleen janken, maar daarna wel doorgaan. Dat is een sterke traan: Het Bestaan."

Sieneke de Rooij is adviseur Schrijven bij Kunstfactor, sectorinsitituut voor de amateurkunst

Column **Kunststukje**

"Je bent veranderd", zegt mijn vader tegen mijn moeder. Ze zucht. Niet zij is veranderd, maar hij. Enkele jaren geleden is bij hem Alzheimer vastgesteld. Hoewel het proces langzaam gaat, is aan alles merkbaar dat hij de greep op zijn bestaan verliest. Mijn moeder, 81 en twee jaar jonger dan hij, mankeert niets en zorgt voor hem. Dementerende mensen worden niet alleen 'vergeetachtig' en raken los van de realiteit; ze veranderen en lijken soms niet meer op degene die we ons herinneren.

Om mijn moeder te ontlasten, gaat vader twee dagen per week naar een zorgboerderij. Het was erg spannend of hij dat wel zou willen. Zijn gevoel voor eigenwaarde heeft een flinke knauw gekregen, omdat hij beseft dat hij een aantal dingen niet meer zelfstandig kan. Ook zijn zelfvertrouwen is aangetast. Hij is onzeker, achterdochtig soms.
Het gemak waarmee hij accepteerde om door een busje te worden opgehaald, was onverwacht. Dat hij het naar zijn zin heeft op de zorgboerderij, is een zegen.
Creatief was mijn vader eigenlijk alleen op de dag vóór sinterklaas. Hij verraste dan iedereen door zich even terug te trekken om een spitsvondig gedicht op papier te zetten. Een surprise maken was een brug te ver.
Wie schetst dus onze verbazing toen hij de week vóór kerstmis thuis kwam en trots zijn zelfgemaakte kerststukje liet zien. Mijn moeder viel van haar stoel, moest er stiekem ook enorm om lachen en realiseerde zich meteen daarna twee dingen: mijn man is veranderd én er is bij hem een laag aangeboord die hij niet eerder heeft laten zien.

Het maken van een kerststukje doet misschien geen spectaculair appèl op de creativiteit. Maar voor sommige mensen is zo'n eenvoudig knutselwerkje al een kunststukje. Bovendien is niet het resultaat of de originaliteit van belang. Het gaat om de mogelijkheid via een activiteit anders te kunnen communiceren.
Een groot schilder zal mijn vader niet meer worden. De vraag is zelfs of hij ooit een penseel zal vasthouden. Wat telt is het plezier en de overgave waarmee hij via creativiteit met anderen kan omgaan. Dat draagt weer iets bij aan zijn eigenwaarde en zelfvertrouwen, waardoor het waardevol is. En stel dat het ooit nog eens zover komt dat hij iets op het linnen zet, dan zal ik het koesteren en zonder enig voorbehoud aan de muur hangen. Kunst of geen kunst.

Ad van den Kieboom

Colofon

Kunstmagazine pArt
nummer 1
april 2012

Kunstmagazine pArt is een uitgave van Stichting Special Arts Nederland. Het magazine verschijnt drie keer per jaar in de maanden april, september en december.

SPECIAL ARTS
Stichting Special Arts Nederland

Special Arts
Zonnehof 4A
3811 NC Amersfoort
033 - 432 80 33
info@specialarts.nl
www.specialarts.nl
ISSN: 1385-0318

Advertenties
Tine Veldhuizen

Hoofdredactie
Tine Veldhuizen

Correspondenten
Eva Boom, Paola de Bruijn, Noek van der Burgh, Hinnie Franck, Ad van den Kieboom, Marianne Kooijman, Kees van Meel, Trijnie van der Ploeg, Cees van der Pluijm, Sieneke de Rooij, Albert Sanders, José Vorstenbosch.

Gast-correspondenten
Jonaske de Ruiter, Annemiek Vera.

Eindredactie
José Vorstenbosch - Schrijfwaar, Amersfoort

Vormgeving en realisatie
Ladenius Communicatie bv, Houten
Studio Man & Muis Grafische Vormgeving, Eck en Wiel

Abonnement
Abonnement: € 19,50 per jaar
Losse nummers: € 7,50
Rabobank nr. 14.32.52.941

Bij de samenstelling van dit nummer is de redactie met de grootst mogelijke zorg te werk gegaan. Echter informatie kan reeds tijdens de productieperiode achterhaald zijn. Aan de inhoud van het blad kunnen geen rechten ontleend worden. Overname van artikelen is alleen toegestaan met toestemming van de redactie.

www.specialarts.nl